

II.

Mijn vriend DELPRAT stelde ik teleur door geen vlot peccavi te laten hooren. Ja, het heeft van ouds aan dengeen der tegenstanders, die zoo'n peccavi gracieuselijk in ontvangst had te nemen, een prettige houding verschaft. En voelde ik ongelijk, ik zou geen bezwaar hebben om een ridderlijk tegenstander als DELPRAT, de voldoening ervan te gunnen. Maar ik kan niets terugnemen van wat ik zeide. Ik blijf beweren, dat afgezien van wat franje, die mee overging, het orgaan der Maatschappij, haar *Tijdschrift*, het tegenwoordige *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* is. Natuurlijk er is op den grondslag voortgebouwd. Het statige gebouw ziet neer op het kleine huisken. Het orgaan der Maatschappij kwijnde, zeker, evenals de franje, de overige tijdschriften. Even als alles kwijnde in dien pruikentijd zonder pruiken. POTGIETER had pas, in 1841, van het jongste kind van Jan en Jannetje de doopceel gelicht. Het *Archief* van HEYE, in 1842 uit *Wenken en Meeningen* voortgekomen, stierf in 1846. De man had het bijna geheel vol geschreven. Het blad voor psychiatrie van RAMAER had een zieltoegend bestaan geleid. Voor beide ontbraken lezers en kopy.

Maar niettegenstaande die kwijning, ook van het *Tijdschrift* der Maatschappij, bracht dit laatste althans een gebied met leden mede, waarop de jonge vereeniging reeds dadelijk zeker van lezers was. En door dat jonge *Tijdschrift* tevens tot het orgaan der Maatschappij te maken bevestigde zij er de waarde van voor den geneeskundigen lezerskring.

Ik heb dankbaar erkend, wat het *Tijdschrift* voor dien kring deed. Maar dat DELPRAT daartegenover de afkomst van zijn *Tijdschrift* uit onze Maatschappij verkleint en de waarde van onze gave zoo gering voorstelt, moet mij spijten.

Onze Maatschappij had de moeilijke jaren met haar orgaan moeten doorworstelen. De eerste jaren ging het het *Tijdschrift* ook niet dadelijk naar den vleeze. De Maatschappij had evengoed als de vereeniging een staf kunnen vormen van werkers en voor het minst zich een afzonderlijke plaats voor haar orgaan in het *Tijdschrift* moeten voorbehouden. Ik weet niet, of het *Tijdschrift* uit den tijd van zijn ontstaan, over papieren, notulen van vergaderingen, beschikt. Want hoe slap de tijdgeest ook was, voor de beoordeeling van die Maatschappij-daad is hij niet voldoende.

Het is moeilijk het uitblijven van een toestand, de vertraging in een ontwikkeling aan te toonen en te verklaren. Maar waarschijnlijk lijkt het mij toch wel, dat de ontwikkeling der Maatschappij en van het sociaal-geneeskundig leven in ons land, vertraagd is door dat loslaten van haar afzonderlijk orgaan.

den Haag, 27 Juni 1920.

A. SIKKEL.

HET SPOORARTSENVRAAGSTUK.

I.

Uit het feit alleen, dat sinds eenige maanden in ieder nummer van het *Tijdschrift* het spoorartsenvraagstuk wordt besproken, blijkt de groote ontstemming, die in de kringen der niet-spoorartsen heerscht. Het voorstel Haarlem moge men als uiting daarvan beschouwen. Jammer is het, dat dit zoo laat bekend is geworden, daar het nu niet in de afdeelingen is besproken kunnen worden. Het komt mij echter voor, dat juist nu de Maatschappij hervormd zal worden, het spoorartsenvraagstuk in een breeder licht moet beschouwd worden.

Het moeilijke in de Maatschappij-hervorming is m.i. altijd dit: welk karakter moet zij hebben een wetenschappelijk, of moet zij een vakvereeniging worden, of, zooals zij nu is een mengsel.

Wil zij een zuivere vakvereeniging worden, zooals dit zeer zeker door velen begeerd wordt, dan moet zij in de eerste plaats goed gediciplineerd worden en als eerste bestaansvoorwaarde bevatten, uitsluiting van elke begunstiging der leden afzonderlijk m.a.w. vrije artsenkeuze, in den meest uitgebreiden zin des woords. Daarbij straffe bepalingen voor den overtreders. Dan eerst komt men sterk te staan. Want collega

TJEENK WILLINK zal het met mij eens zijn, dat in een goed gediciplineerde vakvereeniging niet mogelijk zou zijn geweest, wat nu met de niet-spoorartsen is geschied. Het geheele pleidooi van collega TJEENK WILLINK komt in het kort hierop neer, wat feitelijk bekend was, dat de spoordirecties zooveel mogelijk contrôle niet alleen, maar ook macht willen uitoefenen op hun geneesheeren. De arts, die al te vrijgevig is voor het personeel, zal dadelijk op de vingers getikt worden, en bij herhaling zou hij kans loopen de laan uit te gaan. Het gevolg hiervan is, dat zij, die hnn spoorartsenbaantje begeeren, onwillekeurig meer de belangen der directie in het oog houden dan die hunner patiënten.

Wat belet de directie, districtsgewijze contrôleartsen aan te stellen, zooals de R. V. B.? Dat het spoorpersoneel met den tegenwoordigen gang van zaken zoo bijster is ingenomen, komt mij zeer onwaarschijnlijk voor; wel wat de lage contributie betreft voor het Z. en O. fonds maar niet wat de geneeskundige hulp betreft. Trouwens mij is ter oore gekomen, dat o.a. de R.K. Bond van Spoorwegpersoneel St. Rafaël wel degelijk strijdt voor vrije artskenkeuze.

Maar laat de Maatschappij zich toch in de eerste plaats bemoeien met de belangen harer leden. Zeker bij invoering van vrije artskenkeuze zullen geneeskundigen schade lijden, maar hebben wij niet-spoorartsen dat niet altijd geleden? Is niet het heele systeem van spoorarts, gemeentearts, fabrieksarts enz. geheel verkeerd? Verlaagt het niet onzen geneeskundigen stand, want men komt onwillekeurig onder den invloed van zijn werkgever

Daarom, het is te hopen, dat de algemeene vergadering, het voorstel zal aannemen, zooals de afdeeling Haarlem het indient, n.l. vrije artskenkeuze voor spoorwegpersoneel om later voor de onbepaalde vrije artskenkeuze in den meest uitgebreiden zin des woords te strijden.

Uitgeest, 26 Juni 1920.

C. L. P. M. RIVE.

II.

De verdediging van collega TJEENK WILLINK van de houding der spoorwegartsen is toch niet heel sterk. Het komt hierop neer: 425 artsen hebben het goed bij de spoorwegfondsen, en de leden, de verzekerden, hebben het ook best, want de Maatschappij verstrekt van alles boven de geneeskundige hulp. Dit „alles” wordt misschien nog niet eens gewaardeerd, zooals meestal emolumenten, die niet verstrekt worden in klinkende munt. TJEENK WILLINK vindt verder de bestaande regeling voor de niet-spoorwegartsen ook zoo slecht niet, want, troost hij hen, de kas van de C. O. wordt er goed meê gespekt, vergetende dat deze som anders toch gestort zou worden, echter door meer collega's. De verontschuldiging, dat stadspatiënten toch ook geen vrije artskenkeuze hebben, is ook al niet veelzeggend, want de collega's, die deze patiënten behandelen, zijn ambtenaren, zoodat in den Haag en Utrecht deze niet mede concurreeren in de overigens vrije praktijk.

Hier wringt juist de schoen; want buiten de spoorwegfondsen wordt geëischt vrije praktijk. Wanneer morgen een ziekenfonds wordt opgericht, met ondersteuning aan de leden, zal ook het bestuur liever één arts hebben, op wien het vat heeft, zoodat die ondersteuning wordt verstrekt, zooals het bestuur dat goedgeeft; al wordt die arts door de meerderheid benoemd, en goed betaald, de Maatschappij van Geneeskunst zal dat fonds echter niet erkennen. Een ander fonds acht het veel hooger een arts te hebben van de eigen politieke kleur, de leden verkiezen dat boven de melk en eieren. Waarom die niet beperkte vrije artskenkeuze onder de socialistische, Roomsch-Katholieke, of orthodox-christelijke geneesheeren? Maar wij vergeten, dat door de spoorwegartsen het belang van de spoorwegmaatschappij ook op den voorgrond is gebracht. Welnu: een werkgever, een groot fabrikant, wil behalve geneeskundige hulp melk, eieren en anderszins verstrekken aan zijn personeel, echter wil hij niet alle artsen, deze vrijheid geven om met die goede gaven om te springen, en kiest nu met zijn personeel één arts; waarom mag dat nu niet? Dit wordt toch ook niet geduld, en